

Technická komise CIBE v Trenčíně

CIBE TECHNICAL COMMITTEE IN TRENČÍN

Každý rok v první polovině listopadu absolvujeme jednání Technické komise (TRCC) CIBE, výjimkou jsou jen ročníky, ve kterých je organizován kongres (ve tříletém cyklu), který zahrnuje i TRCC. V roce 2016 kongres CIBE neproběhl, a proto jsme mohli zavítat na TRCC k našim sousedům, hostitelům do Trenčína na Slovensko. Dlouhé celodenní jednání bylo druhý den vykompenzováno návštěvou cukrovaru Trenčianska Teplá společnosti Povážský cukor, a. s. Zejména výkup cukrovky všechny delegáty zaujal, mnozí se inspirovali.

Úvodní část TRCC byla věnována perspektivám oboru po roce 2016 a přípravám na volný trh na podzim 2017, protože letošní osev cukrovky proběhne ještě ve kvótovém režimu, ale její prodej a zpeněžení cukru již bude v liberálním prostředí. Bylo cítit určité riziko a nejistotu, co přijde v říjnu 2017 a jak se s tím řepaři a cukrovarníci v jednotlivých státech vyrovnají.

Obr. 1. Předseda Zvazu pestovateľov cukrovej repy Slovenska Robert Kovács

Obr. 2. Referát Martina Leijdekkerse o vlivech na dlouhodobé skladování řepy

Slovenské řepářství

Úvodem bylo představeno cukrovarnictví a řepářství na Slovensku, hostitelské zemi TRCC. V současné době je zde z celkových 212 pěstitelů členem svazu 193. Plocha osevu cukrové řepy v roce 2016 činila 21 513 ha. Výnos vzrostl za posledních 20–25 let ze 38,44 t.ha⁻¹ (průměr let 1993–2003) na 56,1 t.ha⁻¹ (průměr let 2004–2015). Cukernatost v daných obdobích stoupla z 15 % na 16,5 %. V roce 2016/2017 by mělo být docíleno výnosu 73,4 t.ha⁻¹ a cukernatosti 16,46 %. Slovensko je rekordmanem v evidované ploše na jednoho pěstitele. V západních zemích tato hodnota činí zpravidla 5–20 ha, v České republice je to kolem 75 ha a na Slovensku dokonce 113,17 ha na jednoho pěstitele.

Důležitým momentem bylo podání informace o dotacích, které směřují do řepářských zemědělských podniků. Jako model byl vybrán podnik s celkovou výměrou kolem 1 000 ha, z toho cukrové řepy 150 ha (15% zastoupení řepy v osevním postupu, typické u větších podniků v SR, platí i pro ČR). Po rozpočítání podpory cukrovky na veškerou plochu by podpora na hektar činila přibližně 240 eur, kde 200 eur je základ (SAPS + greening) a 40 eur přínos cukrovky. Pokud ty samé kalkulace učiníme modelově pro Německo, pak se celková výše dotací pohybuje mezi 300 a 340 eury na hektar a v Rakousku po započítání všech podpor činí i 500–600 eur na hektar. Rovné podmínky tu nejsou a státy západní Evropy nemají sebelepší důvod napadat podporu cukrovky formou VCS (citlivé komodity) v zemích, které si to tak zvolily. Podpora na hektar osetý cukrovkou činí na Slovensku 367 eur, pro porovnání v Polsku 400 eur a v ČR 7 430 korun s klesající tendencí vlivem postupného růstu ploch osevu.

Podmínky výkupu

Během neoficiální debaty byly diskutovány zejména výkupní ceny za cukrovku nyní a ve volném trhu. Byla obecná dohoda na tom, že je třeba platit alespoň minimální cenu řepy, současnou 26,29 €·t⁻¹ + nějakou formu bonusu k této ceně, aby se celková cena přiblížila k 30 €·t⁻¹ a pěstování cukrovky tak bylo udržitelné i po roce 2016. Důležitou složkou ceny je překalkulování kompenzace za ponechané řízky v cukrovaru – na Slovensku toto činí 1–2 eura k 1 t cukrovky, podobné je to i v ČR. Nicméně po porovnání kompenzací v jednotlivých státech je rozdíl až 26násobný s kompenzací od 0,2 eura až po 5,3 eura za tunu. Cena pelet z řepných řízků se přitom v roce 2015 dle statistiky CIBE pohybovala od 160 do 190 eur za tunu.

Skladovatelnost a skladování cukrovky – dlouhé kampaně

Trend, který byl často zmiňován, je prodlužování kampaní a delší skladování cukrovky. Experty v této problematice jsou zejména koledové ze severu – z Finska a ze Švédska, kde je běžná i třívrstvá ochrana cukrovky před mrazem v průběhu skladování. Například ve Švédsku je od 1. 12. běžné zakrývání skládek cukrovky textilií a na to slámou pro lepší izolaci. Navíc zde funguje i interní pojištění zmrzlé a poškozené řepy, do tohoto pojištění společnost Nordic Sugar přispívá 500 tis. eur. Pokud jsou podmínky standardní, tak se např. pozdní dodávka v polovině ledna zvýhodní bohuše 5,5 eur za tunu cukrovky.

Pro dobrou skladovatelnost je třeba mít řepu nepoškozenou, proto se sleduje a dále bude sledovat lámavost špiček kořenů s ohledem na odrůdu. Při silném poškození cukrovky odlomením špiček kořenů totiž může dojít ke změnám glukosy na fruktosu a invertní cukry, následně na oxid uhličitý a vodu. Ztráty cukru pak mohou být obrovské – dochází k poklesu cukernatosti ze 17 % až na 11 %. V budoucnu se budou muset vybírat pro pozdní sklizeň a dlouhodobé skladování vhodné odrůdy.

Omezení v užití pesticidů

Největší problém pro nás pěstitelé nastane při zákazu užití neonikotinoidů jako mořidel, bez toho se cukrovka bohužel neobejde. Vysvětlení ze strany prvovýroby stále chodí na Evropskou komisi. Ve Francii by od září 2018 měl platit úplný zákaz užití neonikotinoidů. Pak je ale třeba se připravit na několik vstupů insekticidem do porostu řepy, účinnost však nebude taková jako u kvalitních mořidel. Budou se samozřejmě i dále diskutovat výjimky u rostlin, které v prvním roce nekvětou, a neexistuje tak riziko škodlivých účinků na včely a čmeláky.

Redukci užití pesticidů by mohla vyhovět diskutovaná Conviso Smart (ALS) cukrová řepa, která je přirozeným výběrem, šlechtěním, nikoliv GMO! Nyní jsou tyto odrůdy ve zkoušení ÚKZÚZ v prvním roce a k povolení může dojít po dvou letech, tedy pro osev 2018. Řada pěstitelů v to doufá a je přesvědčena, že jen tak lze pro cukrovku využít plochy se silným zamořením plevelnou řepou. Věřme tedy, že pokrok v pěstitelské technologii zajistí nadále udržitelné pěstování cukrové řepy v EU.

Jan Křováček, SPC Čech

